

Në bazë të nenit 55 paragrafit (1) të Ligjit për Organizimin dhe Punën e Organeve të Administratës Shtetërore ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 dhe 51/11, si dhe "Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 96/19, 110/19 dhe 121/24) dhe nenit 11, 16, 18, 19, 54 dhe 179 të Ligjit për Arsimin Fillor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 161/19, 229/20, 3/25, 74/25, 250/25 dhe 111/26), ministrja e Arsimit dhe Shkencës solli:

UDHËZIM

me udhëzime për formimin, organizimin dhe funksionimin e Qendrave për mbështetjen e të mësuarit të nxënësve me vështirësi në arsimin fillor

Neni 1

Dispozitë e përgjithshme

Ky udhëzim ka për qëllim të sigurojë udhëzime të qarta për formimin, organizimin dhe funksionimin e qendrave për mbështetjen e të mësuarit të nxënësve me vështirësi (në tekstin e mëtejshëm: QMN) në arsimin fillor, për komunat dhe shkollat fillore, me qëllim ofrimin e mbështetjes shtesë gjithëpërfshirëse për nxënësit me vështirësi, në përputhje me dispozitat e Ligjit për Arsimin Fillor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 161/19, 229/20, 3/25 dhe 74/25, 250/25 dhe 111/26).

Korniza ligjore e përcakton arsimin gjithëpërfshirës si një proces që merr parasysh nevojat e ndryshme individuale për zhvillimin e nxënësve, duke u ofruar mundësi të barabarta për realizimin e të drejtave themelore të njeriut për zhvillim dhe arsim cilësor.

Neni 2

Formimi i Qendrës për Mbështetjen e të Mësuarit të Nxënësve me Vështirësi nga ana e komunës

Formimi i Qendrës për mbështetjen e të mësuarit të nxënësve me vështirësi përbën obligim të komunës që buron nga kompetencat e saj ligjore për të siguruar kushte për realizimin e arsimit fillor cilësor. Qendra formohet në kuadër të shkollës fillore dhe përbën pjesë përbërëse të organizimit të saj, pa status të veçantë si person juridik. Ky proces realizohet përmes aktiviteteve të koordinuara ndërmjet komunës, shkollave dhe aktorëve të tjerë relevantë, me qëllim sigurimin e modelit funksional dhe të qëndrueshëm të mbështetjes, i cili mund të zhvillohet me kalimin e kohës.

Neni 3

Inicimi i procedurës

Procedurën për formimin e QMN-së e inicion komuna dhe ka rolin udhëheqës në planifikimin dhe koordinimin e të gjithë procesit. Në këtë proces, komuna bashkëpunon me shkollat në territorin e saj dhe përfshin ekipet shkollore gjithëpërfshirëse, si dhe bashkëpunëtorët profesionalë. Sipas nevojës, komuna vendos bashkëpunim konsultativ me shkollën fillore me qendër burimore (në tekstin në vazhdim: SHFQB), me qëllim që të sigurohet orientim profesional që në fazën e hershme të planifikimit.

Neni 4

Analiza e nevojave dhe kapaciteteve dhe vendimi për përzgjedhjen e shkollës fillore

Me qëllim të sjelljes së vendimit të informuar dhe të qëndrueshëm, komuna përgatit analizë të gjendjes, nevojave dhe kapaciteteve në dispozicion. Për nevojat e analizës, komuna kërkon nga shkollat fillore në zonën e saj që, përmes ekipeve të tyre shkollore gjithëpërfshirëse, të dorëzojnë informacione për numrin e nxënësve me vështirësi në shkollë, me çrast për secilin nxënës edhe masat e rekomanduara për mbështetjen e të nxënësve, në përputhje me vlerësimin e aftësisë së kufizuar nga sistemi i vlerësimit. Në bazë të informatave të dorëzuara, si dhe të dhënave që komuna posedon për gjendjen e shkollave (kushtet hapësinore, pajisjet dhe kapacitetet kadrovike), Këshilli i Komunës merr vendim për përzgjedhjen e shkollës fillore në të cilën do të formohet QMN-ja për nxënësit me vështirësi.

Përzgjedhja e shkollës janë themele të vlerësimit real të mundësive për të siguruar kushte të përshtatshme, veçanërisht në aspektin e:

- Kuadrit ekzistues me bashkëpunëtorë profesionalë (pedagog, psikolog, edukator special dhe rehabilitues);
- kushteve hapësinore dhe mundësisë për përmirësimin e tyre;
- qasjes dhe pozicionimit gjeografik të shkollës.

Vendimi i Këshillit duhet të bazohet në të dhëna relevante dhe të përmbajë arsyetim të qartë, si dhe udhëzime për sigurimin e kushteve hapësinore, kadrovike dhe financiare, duke garantuar zbatueshmërinë e tij në praktikë.

Neni 5

Sigurimi i kushteve për punën e QMN-së

Pas miratimit të vendimit, komuna fillon me sigurimin e kushteve të nevojshme për punën e QMN-së. Ky detyrim buron drejtpërdrejt nga roli i saj në sigurimin e kushteve infrastrukturore, kadrovike dhe materiale për arsim cilësor. Në këtë fazë sigurohen:

- hapësirë e përshtatshme dhe funksionale në kuadër të shkollës së përzgjedhur, ku QMN-ja ka kapacitet për më së shumti 10 nxënës, përkatësisht ka sipërfaqe prej së paku 3,6 m² për nxënës (në përputhje me dispozitat e përcaktuara në dokumentin Normativat dhe standardet për hapësirat shkollore, pajisjet dhe mjetet mësimore për shkollat fillore në Republikën e Maqedonisë së Veriut);
- kuadër profesional, veçanërisht edukator special dhe rehabilitues, si dhe përfshirja e bashkëpunëtorëve profesionalë dhe mësimdhënësve ekzistues;
- pajisje themelore dhe mjete mësimore (në përputhje me dispozitat e përcaktuara në dokumentin Normativat dhe standardet për hapësirat shkollore, pajisjet dhe mjetet mësimore për shkollat fillore në Republikën e Maqedonisë së Veriut);
- mjete financiare për fillimin e punës.

Mungesa e hapësirave të pajisura plotësisht dhe e kuadrit të plotë profesional nuk përbën bazë për shtyrjen e themelimit të QMN-së, nëse janë siguruar kushtet themelore për fillimin e punës.

Pas sigurimit të kushteve, shkolla në të cilën themelohet QMN-ja kryen harmonizimin e organizimit dhe akteve të saj. Kjo nënkupton përfshirjen e QMN-së në statutin dhe sistematizimin e vendeve të punës, si dhe rregullimin e pozitës së saj në organizimin e brendshëm. Qendra funksionon si pjesë përbërëse e shkollës, ndërsa përgjegjësia institucionale për themelimin dhe funksionimin e mëtejshëm të saj i takon shkollës dhe komunës.

Neni 6

Organizimi kadrovik

Punën edukativo-arsimorë në shkollën në të cilën është formuar QMN-ja e realizojnë mësimdhënësit dhe edukatorët specialë dhe rehabilituesit, ndërsa në përputhje me nevojat individuale të nxënësve dhe në bazë të gjetjes dhe mendimit nga sistemi i vlerësimit, në sigurimin e mbështetjes përfshihet edhe kuadër shtesë profesional nga shkolla në të cilën është regjistruar nxënësi: psikologu, pedagogu, punonjësi social dhe sociologu.

Sigurimi i kuadrit nuk kufizohet vetëm te punonjësit e shkollës në të cilën është formuar QMN-ja. Në këtë proces merren parasysh mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorët profesionalë nga të gjitha shkollat fillore në territorin e komunës, në koordinim me sektorin kompetent për arsim, me qëllim përdorimin racional dhe efikas të burimeve në dispozicion.

Neni 7

Organizimi i punës së QMN-së për nxënësit me vështirësi

Kuadri edukativo-arsimor në shkollën me QMN-në planifikon dhe organizon punën e tij në përputhje me Ligjin për Mësimdhënësit dhe Bashkëpunëtorët Profesionalë në Shkollat Fillore dhe të Mesme (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë

së Veriut nr. 161/19). Me qëllim të planifikimit në kohë dhe efikas të punës, shkollat fillore në komunë, jo më vonë se deri në fund të muajit qershor, i dorëzojnë shkollës me QMN kërkesë për sigurimin e mbështetjes në të nxënë për nxënësit me vështirësi, në përputhje me gjetjen dhe mendimin e tyre për vlerësimin funksional. Në bazë të të dhënave të dorëzuara, shkolla me QMN përgatit orarin dhe planin e punës dhe planifikon angazhimin e kuadrit edukativo-arsimor.

Shkolla me QMN koordinon punën e saj me shkollat e tjera fillore përmes ekipeve shkollore gjithpërfshirëse dhe ekipeve gjithpërfshirëse të nxënësit. Në nivel komune, QMN-ja, në koordinim me shkollat fillore, i ndjek nevojat për mbështetje dhe zgjidhjet kadrovike; koordinon me sektorin kompetent për arsim në komunë përmes personit të caktuar – koordinatorit, lidhur me organizimin dhe shpërndarjen e kuadrit profesional; inicion shqyrtimin e rasteve në të cilat nevojitet siguri i mbështetjes shtesë ose specifike profesionale.

Në rastet kur mbështetja e nevojshme nuk mund të sigurohet brenda shkollës me QMN, vendoset koordinim me shkollë fillore me qendër burimore, në përputhje me Udhëzimin për bashkëpunim dhe planin e veprimit për punën ndërmjet shkollës fillore dhe shkollës fillore me qendër burimore.

Neni 8

Evidenca dhe dokumentacioni

Kuadri edukativo-arsimor në shkollën me QMN-në mban evidencë dhe dokumentacion pedagogjik për nxënësit të cilët marrin mbështetje në QMN. Dokumentacioni individual për nxënësin përmban:

- gjetjen dhe mendimin për vlerësimin funksional nga sistemi i vlerësimit të personave me vështirësi;
- programin mësimor të modifikuar, të hartuar nga ekipi inkluziv për nxënësin;
- planin dhe orarin e punës me nxënësin, në përputhje me programin e modifikuar;
- evidencën për punën individuale me personin profesional.
- Shkolla në të cilën është themeluar QMN-ja në programin e saj vjetor të punës e përfshin edhe veprimtarinë e QMN-së, si dhe planin e veprimit për mbështetje dhe bashkëpunim me shkollat e tjera fillore në komunë. Raporti për punën e QMN-së është pjesë përbërëse e raportit vjetor të punës së shkollës.

Neni 9

Nivelet e mbështetjes së të nxënit për nxënësit me vështirësi

Efektiviteti i sistemit të mbështetjes për nxënësit me vështirësi varet nga definim i qartë, i koordinuar dhe bashkëpunim në kohë ndërmjet të gjitha strukturave relevante. Në përputhje me Konceptin e Arsimit gjithpërfshirës, masat dhe aktivitetet e mbështetjes përshtaten sipas nevojave individuale të nxënësve me vështirësi.

Prandaj, qasja gjithpërfshirëse nënkupton disa lloje mbështetjeje edhe atë:

mbështetje e përgjithshme (sigurohet në nivel shkolle nga mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorët profesionalë);

mbështetje e intensifikuar (e orientuar drejt nxënësve të cilët ndjekin mësimin sipas Planit Individual Arsimit – PIA) dhe mbështetje e veçantë (e orientuar drejt nxënësve të cilët ndjekin mësimin sipas programit mësimor të modifikuar).

Mbështetja organizohet dhe realizohet në shkollën fillore në të cilën është regjistruar nxënësi, Qendra për mbështetje të të nxënit dhe në shkollën fillore me qendër burimore.

Mbështetja për nxënësit me vështirësi organizohet në tri nivele, të cilat ndërlidhen dhe zbatohen gradualisht, varësisht nga nevojat e nxënësit:

1. Niveli i parë – mbështetje në nivel shkolle: Mbështetja sigurohet nga mësimdhënësit, bashkëpunëtorët profesionalë dhe ekipi shkollor gjithpërfshirës, përmes përshtatjes së mësimdhënies, hartimit dhe zbatimit të planit individual arsimor dhe zbatimit të strategjive të përshtatshme.

2. Niveli i dytë – mbështetje përmes Qendrës për mbështetje: Kur mbështetja në nivel shkolle nuk është e mjaftueshme, përfshihet Qendra për Përkrahje. Qendra siguron vlerësim profesional shtesë, propozon dhe realizon ndërhyrje të orientuara dhe ofron mbështetje të drejtpërdrejtë dhe konsultative, me qëllim përforcimin e kapaciteteve të shkollës.

3. Niveli i tretë – mbështetje profesionale e specializuar përmes SHFQB: Në situatat kur nevojat e nxënësit kërkojnë mbështetje profesionale shtesë dhe të specializuar, shkolla, përmes ekipit shkollor gjithpërfshirës, inicion përfshirjen në shkollë fillore me qendër burimore (SHFQB). SHFQB siguron vlerësim të specializuar, rekomandime profesionale, udhëzime dhe mbështetje mentoruese, në bazë të nevojave individuale të nxënësit në kuadër të QMN-së, në bashkëpunim me ekipin gjithpërfshirës për nxënësin dhe me aktorët e tjerë relevantë të përfshirë në mbështetjen e tij.

Mbështetja organizohet sipas parimit të fuqizimit gradual, ku çdo nivel i mbështetjes aktivizohet në bazë të vlerësimit profesional dhe në koordinim ndërmjet të gjithë aktorëve të përfshirë.

- Ekipi Shkollor Gjithpërfshirës (ESHGJ) kujdeset për politikën dhe praktikën gjithpërfshirëse në nivel të të gjithë shkollës, ndërsa Ekipi Gjithpërfshirës për Nxënësin (EGJN) punon sipas Planit Individual Arsimit (PIA) dhe programit të modifikuar. Ekipet janë të ndërlidhura mes vete, ku ESHGJ harton dhe zbaton aktivitetet në nivel të të gjithë shkollës dhe kujdeset që ato

të jenë të harmonizuara dhe të zbatohen në praktikë, ndërsa EGJN-ja në fokusin e punës së tij i ka nxënësit konkretë, hartimin dhe zbatimin e PIA-së dhe programit mësimor të modifikuar.

- Shkolla me QMN përfshihet me mbështetje dhe ndërhyrje kur nxënësit me vështirësi u nevojitet mbështetje shtesë profesionale e specializuar. Në kuadër të kompetencave të saj, shkolla në të cilën është themeluar QMN-ja merr pjesë në:
- Procesin e vlerësimit të nevojave arsimore të nxënësit, përmes analizës profesionale shtesë me qëllim kuptimin më të mirë të aftësive funksionale, pengesave në të nxënë dhe mbështetjes së nevojshme të individualizuar. Në bazë të vlerësimit, QMN-ja propozon strategji konkrete për mbështetje, të cilat kanë të bëjnë me përshtatjen e përmbajtjeve mësimore (hartimin e PIA-së), përzgjedhjen e metodave dhe qasjeve, organizimin e të nxënës dhe përdorimin e mjeteve të përshtatshme didaktike dhe asistive;
- Dhënien e mbështetjes së drejtpërdrejtë për nxënësin kur kjo është në interesin e tij më të mirë, veçanërisht në rastet kur nxënësi mëson sipas programit mësimor të modifikuar, në të cilin është dhënë rekomandim për sigurimin e mbështetjes në kuadër të Qendrës për Mbështetjen e të Nxënës. Mbështetja e drejtpërdrejtë e individualizuar për nxënësit me vështirësi realizohet individualisht ose në grup të vogël (deri në pesë nxënës me nevoja komplekse, të ndarë sipas periudhave edukativo-arsimore) dhe është e orientuar drejt zhvillimit të kompetencave në përputhje me rezultatet e të nxënës të përcaktuara në programin e modifikuar mësimor. Me çrast, QMN-ja merr pjesë aktive në përgatitjen, monitorimin dhe rishikimin e programit të modifikuar;
- Nxënësi me vështirësi programin e modifikuar duhet ta ndjekë plotësisht në shkollën ku është i regjistruar, ndërsa mbështetja sigurohet në bashkëpunim me shkollën me QMN-në. Një pjesë e programit mund të realizohet në QMN-në vetëm me propozim të EGJN-it dhe me pëlqimin e prindit/kujdestarit;
- Shkolla me QMN siguron mbështetje për mësimdhënësit në planifikimin dhe realizimin e mësimdhënies, përmes dhënies së udhëzimeve konkrete për punën me nxënësin me vështirësi, demonstrimit të qasjeve dhe teknikave, si dhe planifikimit të përbashkët të aktiviteteve;
- Shkolla me QMN siguron mbështetje për prindërit/kujdestarët e nxënësve me vështirësi përmes përfshirjes së tyre aktive në proceset e planifikimit, realizimit dhe monitorimit të përparimit nga zbatimi i mbështetjes së individualizuar në të nxënë me fëmijën e tyre. Udhëzime për punë në kushte shtëpie jepen ekskluzivisht kur kjo është përcaktuar me gjetje dhe mendim nga sistemi i vlerësimit;
- Mbështetja logopedike sigurohet në koordinim me shkollën fillore me qendër burimore ose me institucionin shëndetësor ku ofrohet shërbim i tillë, në përputhje me nevojat e përcaktuara;
- Në kuadër të funksionit të saj, QMN-ja siguron edhe mbështetje mobile për shkollat e tjera fillore në komunë, me qëllim që të sigurohet qasje e barabartë në mbështetjen e të nxënës për nxënësit me vështirësi;
- QMN-ja e realizon rolin e saj profesional dhe operacional në sigurimin e mbështetjes së individualizuar në të nxënë në kuadër shkollës dhe në koordinim me Ekipin Shkollor Gjithpërfshirës dhe Ekipin Gjithpërfshirës për Nxënësin.

Për të gjitha aktivitetet e lartpërmendura, shkolla me QMN vendos bashkëpunim dhe merr mbështetje mentoruese nga shkolla fillore me qendër burimore. Për situata më komplekse dhe më specifike, kur QMN-ja nuk ka hapsira të mjaftueshme, kadrovike dhe kushte teknologjike, në konsultim me SHFQB propozohen zgjidhje optimale të përshtatura me nevojat dhe kontekstin. Shkolla me QMN mban evidencë të përmbledhur për mbështetjen e siguruar, si bazë për planifikimin dhe zhvillimin e hapave të mëtejshëm. Kjo evidencë ka funksion zhvillimor dhe jo funksion që krijon ngarkesë administrative. Mbajtja e evidencës në asnjë mënyrë nuk duhet të cenojë integritetin, dinjitetin, mirëqenien dhe interesin më të mirë të fëmijës.

Neni 10

Mbështetja nga shkolla fillore me qendër burimore

Shkolla fillore me qendër burimore ka rol kyç në sigurimin e mbështetjes profesionale, mentoruese dhe konsultative gjatë formimit dhe funksionimit të Qendrës për Mbështetjen e të Nxënës. SHFQB-ja ka rol profesional, por jo drejtues në proceset që lidhen me punën e shkollës në të cilën është formuar QMN-ja dhe në shkollat fillore të cilave u ofron mbështetje. SHFQB-ja ofron mbështetje profesionale, mentoruese dhe konsultative brenda kapaciteteve dhe kompetencave të saj. Në bazë të vlerësimit të dokumentuar të nevojave, si dhe në raste të situatave komplekse dhe specifike, shkolla me QMN dorëzon kërkesë për mbështetje në ShFQB. Mbështetja që ofron ShFQB-ja përfshin:

- Mbështetje profesionale për përf forcimin e kapaciteteve të kuadrit të angazhuar në QMN, përmes trajnimeve të specializuara për ofrimin e mbështetjes adekuate për nxënësit me vështirësi, në përputhje me nevojat e tyre dhe me rekomandimet nga Sistemi i vlerësimit të personave me vështirësi;
- Sipas nevojës dhe kërkesës së QMN-së, emëron përfaqësues nga radhët e punonjësve të SHFQB-së për pjesëmarrje në ekipin për hartimin dhe realizimin e programit të modifikuar për nxënësit me nevoja komplekse;
- Sipas nevojës dhe kërkesës së QMN-së, emëron përfaqësues nga radhët e punonjësve të saj për vlerësimin e nevojave më specifike të nxënësve me vështirësi, nga aspekti i vlerësimit të nevojave për teknologji ndihmëse, dhe merr pjesë në propozimin e zgjidhjeve

për sigurimin e teknologjisë ndihmëse dhe implementimin e saj në procesin mësimor. Për raste më specifike, propozon bashkëpunim me ofrues të licencuar dhe të specializuar të këtij shërbimi;

- Ofron mbështetje profesionale gjatë vlerësimit dhe sigurimit të mjeteve adekuate mësimore dhe përshtatjen e mjedisit mësimor për nxënësit me nevoja të veçanta arsimore;

- Ofron mbështetje profesionale të kuadrit në QMN-në në zhvillimin e moduleve dhe materialeve për trajnimin e kuadrit mësimdhënës të shkollave fillore, ndërsa sipas nevojës dhe sipas kërkesës të QMN-së merr pjesë dhe realizon disa nga modulet e trajnimeve;

- Shpërndan materiale, mjete dhe mekanizma për menaxhimin, monitorimin, evidencimin dhe dokumentimin e punës së Qendrës; dhe

- Merr pjesë në aktivitete të tjera, me kërkesë të QMN-së, për të cilat Qendra ka të dhëna të dokumentuara dhe të argumentuara të bazuara në vlerësimin e nevojave.

Neni 11

Struktura ekzistuese dhe tranzicioni

Me vendosjen e Qendrave për Mbështetje, organizimi ekzistues i mbështetjes arsimore për nxënësit me vështirësi nuk shfuqizohet, por transformohet. Ky proces tranzicioni siguron vazhdimësinë e mbështetjes dhe kalimin gradual drejt modelit të ri.

Paralelat ekzistuese të veçanta pranë shkollave fillore, nga viti shkollor 2020/2021, vazhdojnë të funksionojnë si qendra për mbështetjen e mësimin të nxënësve me vështirësi. Me këtë, funksioni i tyre ndryshon nga organizim i izoluar i mësimdhënies në ofrimin e mbështetjes profesionale për nxënësit me vështirësi dhe për kuadrin mësimdhënës në kuadër të shkollës dhe në shkollat e tjera të komunës.

Në këtë drejtim:

- funksioni ridrejtohet nga paralelja e veçantë drejt ofrimit të mbështetjes individuale dhe profesionale;
- mbështetja orientohet drejt pjesëmarrjes aktive të nxënësve me vështirësi në procesin e rregullt edukativo-arsimor;
- shkolla ruan përgjegjësinë për procesin edukativo-arsimor të nxënësve me vështirësi, ndërsa Qendra ofron mbështetje profesionale.

Tranzicioni realizohet përmes transformimit organizativ dhe funksional të paralelave ekzistuese të veçanta në qendra për mbështetje të mësimin.

Në kuptim praktik, kjo nënkupton:

- sigurimin e mbështetjes së vazhdueshme për nxënësit;
- përfshirjen e kuadrit ekzistues profesional në punën e Qendrës;
- përmirësimin gradual të organizimit, mënyrës së punës dhe funksioneve të Qendrës për Mbështetje.

Tranzicioni duhet të realizohet në mënyrë të planifikuar dhe të koordinuar, me drejtimin e qartë se qëllimi përfundimtar është krijimi i Qendrës funksionale për Mbështetje, e cila do të ofrojë mbështetje në nivel shkolle dhe komune.

Në raport me qendrat për mbështetje të formuara në kuadër të shkollave fillore me qendër burimore (SHFQB), ato vazhdojnë të funksionojnë në përputhje me rolin e tyre si pjesë e sistemit më të gjerë të mbështetjes.

Këto qendra ofrojnë mbështetje për nxënësit e regjistruar në shkollën me qendër burimore, si dhe mbështetje në rastet kur nevojitet ndërhyrje më e specializuar. Puna e tyre lidhet me funksionin e qendrës burimore si niveli i tretë i mbështetjes.

Gjithashtu, ato ofrojnë mbështetje edhe për nxënës me vështirësi për të cilët, në bazë të gjetjeve dhe mendimit nga sistemi i vlerësimit të personave me vështirësi, është dhënë rekomandim për mbështetje në Qendrën për Mbështetje në kuadër të SHFQB-së.

Në këtë drejtim, qendrat në kuadër të SHFQB-së:

- nuk e zëvendësojnë rolin e qendrave për mbështetje të formuara në shkollat komunale;
- ofrojnë mbështetje profesionale dhe të specializuar kur kapacitetet lokale nuk janë të mjaftueshme;
- kontribuojnë në forcimin e kapaciteteve të shkollave dhe qendrave përmes mbështetjes së ekspertëve.

Ndarja e roleve është thelbësore: qendrat për mbështetje në shkollat komunale ofrojnë mbështetje profesionale të rregullt (niveli i dytë), ndërsa qendrat burimore dhe strukturat e tyre ofrojnë mbështetje shumë të specializuar (niveli i tretë).

Neni 12

Rolet dhe përgjegjësitë e aktorëve relevantë

Themelimi dhe funksionimi i Qendrës për Mbështetjen e të Nxënësve përbën proces kompleks dhe të koordinuar e cila përfshin disa faza të ndërlydhura mes vete, nga inicimi i procedurës dhe analiza e nevojave, deri te organizimi i mbështetjes, realizimi i saj dhe monitorimi i efekteve. I gjithë sistemi i mbështetjes për nxënësit me vështirësi janë themele të ndarjes të qartë të roleve dhe përgjegjësi, ku secili aktor ka kompetenca dhe kontribut specifik. Shkolla në të cilën është formuar QMN-ja dhe SHFQB-ja

kanë rol profesional dhe operativ në sigurimin dhe avancimin e mbështetjes, ndërsa aktorët e tjerë në nivel shkolle dhe komune ofrojnë kornizën organizative, pedagogjike dhe menaxheriale për zbatimin e saj. Koordinimi i qartë ndërmjet të gjithë pjesëmarrësve është parakusht për funksionimin efektiv të sistemit dhe për sigurimin e mbështetjes të vazhdueshme, në kohë dhe adekuate për nxënësit. Më poshtë paraqiten rolet dhe përgjegjësitë e aktorëve kryesorë në këtë proces.

Neni 13

Roli i komunës

Komuna ka përgjegjësi sistemike, organizative dhe financiare për krijimin dhe sigurimin e kushteve për funksionimin e QMN-së.

Në këtë drejtim, komuna:

- inicon dhe udhëheq procesin e krijimit të QMN-së;
- përcakton shkollën fillore në të cilën do të krijohet QMN-ja;
- siguron kushte hapësinore, kadrovike dhe materiale;
- siguron mjete financiare për funksionim dhe zhvillim;
- monitoron funksionimin dhe siguron kushte për përmirësim;
- siguron koordinimin ndërmjet shkollave në territorin e saj;
- emëron person përgjegjës për koordinim dhe komunikim me shkollën fillore me qendër burimore (SHFQB), me qëllim sigurimin e mbështetjes profesionale në kohë dhe efikase.

Komuna ka rol kyç në krijimin e kushteve dhe në lidhjen e aktorëve në sistem.

Neni 14

Roli i drejtorit të shkollës në të cilën formohet QMN-ja

Drejtori i shkollës ka përgjegjësi menaxhuese dhe organizative për sigurimin e kushteve për arsim cilësor gjithëpërfshirës dhe për funksionimin e QMN-së si pjesë përbërëse e shkollës. Drejtori siguron përputhshmëri ndërmjet detyrimeve ligjore, organizimit të shkollës dhe realizimit praktik të mbështetjes. Ai është pjesë e ekipit inkluziv, dhe ka rol kyç në sigurimin e kushteve, koordinimin dhe përgjegjësinë për funksionimin e përgjithshëm të sistemit të mbështetjes në shkollë.

Në këtë drejtim, drejtori:

- siguron kushte për krijimin dhe funksionimin e QMN-së;
- organizon strukturën e brendshme dhe shpërndarjen e detyrave lidhur me mbështetjen;
- siguron kushte për funksionimin e Ekipit gjithëpërfshirës për nxënësin;
- siguron angazhimin dhe bashkëpunimin e mësimitdhënësve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë;
- krijon kushte për realizimin e planit individual arsimor dhe programit të modifikuar mësuesor;
- siguron bashkëpunimin e Qendrës për Mbështetje me komunën dhe, sipas nevojës, me SHFQB;
- monitoron dhe vlerëson cilësinë e mbështetjes së ofruar;
- inicon masa për përmirësimin e praktikës në shkollë.

Neni 15

Roli i Ekipit Gjithëpërfshirës për Nxënësin (EGJN)

EGJN ka rol qendror koordinues dhe vendimmarrës në planifikimin, organizimin dhe ndjekjen e mbështetjes. EGJN siguron qasje të individualizuar dhe të koordinuar, ku të gjitha aktivitetet lidhur me nxënësin integrohen në proces të vetëm. EGJN është përgjegjës për:

- vlerësimin fillestar dhe të vazhdueshëm të nevojave arsimore, në bazë të dokumentacionit pedagogjik, vëzhgimeve dhe gjetjeve dhe mendimit nga sistemi i vlerësimit të personave me vështirësi;
- planifikimin e mbështetjes dhe përcaktimin e prioritetëve;
- përgatitjen, ndjekjen dhe rishikimin e planit individual arsimor ose programit të modifikuar;
- koordinimin e të gjitha aktiviteteve që lidhen me nxënësin në shkollë;
- kërkimin e mbështetjes nga SHFQB kur nevojat tejkalojnë kapacitetet e shkollës dhe QMN-së;
- ndjekjen e progresit dhe përshtatjen e mbështetjes;
- sigurimin e vazhdimësisë dhe harmonizimit në zbatimin e masave;
- sigurimin e bashkëpunimit aktiv me prindërit/kujdestarët.

EGJN përfaqëson pikën qendrore të integritetit të të gjitha informacioneve dhe marrjes së vendimeve në interesin më të mirë të nxënësit.

Neni 16

Roli i mësimdhënësit

Mësimdhënësit janë bartës të drejtpërdrejtë të procesit edukativo-arsimor dhe kanë rol kyç në sigurimin e kushteve për nxënësin me vështirësi të përfshihet në mënyrë aktive në mësim dhe të përparojë në përputhje me mundësitë e tij. Në kuadër të rolit të tyre, mësimdhënësit:

- planifikojnë dhe realizojnë mësimin me zbatimin e qasjes të diferencuara dhe përshtatje;
 - zbatojnë masat e parashikuara në planin individual arsimor dhe programin e modifikuar mësimor;
 - identifikojnë pengesat në të nxënë dhe propozojnë mënyra për tejkalimin e tyre;
 - marrin pjesë aktive në punën e ekipit gjithpërfshirës për nxënësin (EGJN);
 - zbatojnë strategji dhe ndërhyrje të rekomanduara nga QMN-në;
 - marrin pjesë në ndjekjen dhe evidentimin e progresit të nxënësit;
 - identifikojnë dhe njoftojnë nevojën për mbështetje shtesë.
- Mbështetja sigurohet përmes përfshirjes së mësimdhënësve nga të gjitha shkollat në territorin e komunës.

Neni 17

Roli i bashkëpunëtorëve profesionalë

Bashkëpunëtorët profesionalë janë të përfshirë në procesin e planifikimit, realizimit dhe ndjekjes së mbështetjes për nxënësit me vështirësi. Në këtë drejtim, bashkëpunëtorët profesionalë:

- marrin pjesë në vlerësimin e nevojave arsimore të nxënësit;
- japin udhëzime profesionale për planifikimin dhe realizimin e mësimit;
- marrin pjesë aktive në punën e EGJN-së dhe në proceset e vendimmarrjes;
- marrin pjesë në përgatitjen dhe rishikimin e planit individual arsimor dhe programit të modifikuar mësimor;
- ofrojnë mbështetje për mësimdhënësit përmes këshillimit dhe konsultimeve;
- bashkëpunojnë me shkollën me QMN-në dhe sipas nevojës me SHFQB-së;
- kontribuojnë në ndjekjen dhe vlerësimin e efekteve të mbështetjes.

Mbështetja sigurohet përmes përfshirjes së bashkëpunëtorëve profesionalë nga të gjitha shkollat në territorin e komunës.

Neni 18

Roli i prindërve/kujdestarëve

Prindërit/kujdestarët janë partnerë aktivë në procesin e sigurimit të mbështetjes adekuate për fëmijën e tyre, gjë që është thelbësore për arritjen e vazhdimësisë dhe rezultateve. Ata nuk janë vetëm marrës të informacionit, por pjesëmarrës në proces. Në këtë drejtim, prindërit/kujdestarët:

- informohen dhe marrin pjesë aktive në planifikimin e mbështetjes;
- japin informacione për nevojat, zakonet dhe funksionimin e fëmijës së tyre;
- bashkëpunojnë me shkollën, EGJN-në dhe shkollën me QMN-ë;
- punojnë në zbatimin e masave dhe aktiviteteve të dakorduara;
- me propozim të EGJN-së, japin pëlqimin që fëmiju i tyre të ndjekë pjesë të programit të modifikuar në QMN-në ose SHFQB-së;
- ndjekin progresin dhe propozojnë fusha ku nevojitet mbështetje shtesë.

Bashkëpunimi me prindërit bazohet në marrëdhënie partneriteti, besimi dhe komunikimi të rregullt.

Neni 19

Dispozita përfundimtare

Ky udhëzim hyn në fuqi ditën e nesërme pas sjelljes së tij.

Nr. 12-8536/1 _____

29.06.2026 _____

Ministre,
Проф. д-р Весна Јаневска d.v.

Paraqitja skematike e procedurës për formimin e QMN-në

Inicimi i procedurës

Komuna realizon analizën e nevojave dhe kapaciteteve

Këshilli i komunës zgjedh shkollën fillore për QMN-në

Sigurimi i kushteve hapësinore, kadrovike dhe materiale

Harmonizimi i akteve të shkollës (statuti, sistematizimi)

Formimi dhe organizimi i QMN-së

Dorëzimi i kërkesave për mbështetje nga shkollat në komunë
(deri në fund të qershorit)

Përgatitja e planit dhe orarit të punës së QMN-së

Sigurimi i mbështetjes për nxënësit me aftësi të kufizuara

Bashkëpunimi me: Ekipet gjithpërfshirëse shkollore, Ekipet gjithpërfshirëse për nxënësin,
prindërit/kujdestarët, komunën, ShFQB

Ndjekja, evidentimi, raportet dhe përmirësimi i mbështetjes

Rolet dhe përgjegjësitë e aktorëve përkatës

Aktorët	Rolet dhe përgjegjësitë kryesore
Komuna	Inicion procesin për formimin e QMN-së; zgjedh shkollën; siguron kushte hapësinore, kadrovike, materiale dhe financiare; koordinon bashkëpunimin ndërmjet shkollave dhe ndjek funksionimin e QMN-së.
Këshilli i komunës	Merr vendim për zgjedhjen e shkollës në të cilën do të formohet QMN-ja, në bazë të analizës së nevojave dhe kapaciteteve.
Drejtori i shkollës me QMN-në	Siguron kushte për punën e QMN-së; organizon strukturën e brendshme; koordinon stafin; ndjek dhe përmirëson punën e QMN-së; siguron bashkëpunim me komunën dhe SHFQB.
Qendra për Mbështetjen e Mësimi (QMM)	Ofron mbështetje profesionale për nxënësit me vështirësi; mbështetje për mësimdhënësit dhe prindërit; merr pjesë në vlerësimin, planifikimin dhe realizimin e mbështetjes; mban evidencë dhe dokumentacion.
Ekipi gjithpërfshirës shkollor (EGJSH)	Krijon dhe ndjek politikat dhe praktikat gjithpërfshirëse në nivel shkolle; siguron koordinimin e procesit gjithpërfshirës.
Ekipi gjithpërfshirës për nxënësit (EGJN)	Kryen vlerësimin e nevojave arsimore; përgatit dhe ndjek PIA dhe programet e modifikuara; ndjek progresin e nxënësit; propozon mbështetje shtesë.
Mësimdhënësit	Realizojnë mësim të përshtatur; zbatojnë masat e PIA-s dhe programet e modifikuara; ndjekin dhe evidentojnë progresin; bashkëpunojnë me QMN-në dhe EGJN-në.
Bashkëpunëtorët profesionalë	Marrin pjesë në vlerësimin e nevojave; japin udhëzime profesionale; ofrojnë mbështetje këshilluese; marrin pjesë në përgatitjen dhe rishikimin e PIA-s dhe programeve të modifikuara.
Shkolla fillore me qendër burimore (ShFQB)	Ofron mbështetje të specializuar profesionale, mentoruese dhe konsultative; ndihmon në raste komplekse; kontribuon në forcimin e kapaciteteve të QMN-së.
Prindërit/kujdestarët	Marrin pjesë aktive në planifikimin dhe ndjekjen e mbështetjes; bashkëpunojnë me shkollën dhe QMN-në; japin pëlqim për aktivitetet që lidhen me mbështetjen e nxënësit.